

Môj názor

Poslednú dobu vnímame veľmi intenzívnu diskusiu o počtoch diviačej zveri v SR a možnostiach ich rapidného zníženia a to hlavne v súvislosti s intenzívnym šírením Afrického moru ošípaných (AMO). Nechcem reagovať pod vplyvom emócií a pocitov, aj keď sa to úplne nedá, keďže osobne cítim frustráciu z toho, že dlhé roky upozorňujem na premnoženie nielen diviačej zveri a s tým súvisiace škody a ohrozenia chovov, kritizujem systém poľovného hospodárenia a nedokonalú a účelovú platnú poľovnícku legislatívu a pritom som doplatil na tento stav likvidáciou chovu ošípaných na našom družstve po diagnostikovaní vírusu AMO. Budem sa snažiť zhodnotiť situáciu pragmaticky, vychádzať z oficiálnych zdrojov, reagovať na postupy pri riešení tejto problematiky s využitím mojich skúseností z riešenia poľovníckej problematiky. A, priznám sa, nedá mi nezareagovať na vyjadrenia predstaviteľov poľovníckej samosprávy.



Skutočné počty je problematické odhadnúť, ale jedno je isté: diviačia zver je extrémne premnožená a pozorovaný výskyt mimo prirodzeného prostredia, škody a šírenie AMO v SR to jednoznačne potvrdzuje. Po neustálom upozorňovaní hlavne chovateľov ošípaných na veľké riziko a po výskyte AMO v menších a väčších chovoch sa prijali opatrenia na úrovni Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR (ŠVPS SR) a Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR), z ktorých konečne po dlhých rokoch badať záujem situáciu riešiť a snahu kompetentných zasiahnuť do populácie diviačej zveri spolu s ďalšími podpornými opatreniami smerujúcich k zníženiu rizika.

Extrémna situácia si vyžaduje extrémne riešenia a preto je potrebné zasiahnuť do populácie diviakov rýchlo, razantne a celoplošne. Potrebujeme problém vyriešiť nielen jednorázovo, ale zabezpečiť aj do budúcnosti, aby sa po poklese počtov (po odstrele a úhyne na AMO) dokázal stav udržiavať a aby vírus AMO nebol brzdou rozvoja už aj tak biednych stavov ošípaných. Ale to je, bohužiaľ, v stave, akom sa nachádzame, „hudba budúcnosti“.

Momentálne je jedným z hlavných problémov aplikácia inak veľmi dobre mienených a odborne pripravených prijatých opatrení v praxi a ich záväznosť a vykonateľnosť (spomeniem Mimoriadne

núdzové opatrenia AMO z 2.8.2021). Keďže sú to opatrenia, nariadenia a usmernenia prijaté „len“ na úrovni ŠVPS SR a MPRV SR, tak je problematická ich realizácia v praxi. Väčšinou majú odporúčací charakter a vyžadovanie, kontrola, poprípade sankcionovanie je taktiež problematické. Tiež môže byť diskutabilný presun právomocí týkajúcich sa diviačej zveri pod ŠVPS SR a jej podriadené regionálne správy. Ale je to sčasti pochopiteľné. Tento presun je výsledkom dlhodobého nezvládnutia problémov zo strany okresných úradov - odborov pozemkových a lesných. Hlavne sa to týka požiadaviek orgánov štátnej správy voči užívateľom poľovných revírov na znižovanie početných stavov a to nielen diviačej zveri.

Zámerné hovorím o užívateľoch poľovných revírov nie o poľovníkoch, pretože desaťtisíce poľovníkov by aj rado poľovalo a plnilo požiadavky a odporúčania, ale nemajú kde, resp. nemajú možnosť. V poľovníckej praxi sa to prejavuje tak, že všetko je to o chcení a nechcení, o výhovorkách, ako sa to nedá, kedy sa nedá a prečo sa to nedá. Prijaté opatrenia, nariadenia a usmernenia voči užívateľom poľovných revírov sa dostávajú do polohy odporúčania, žiadania a dokonca prosieb tak, ako to naposledy zaznelo zo strany vedenia Slovenskej poľovníckej komory. V kompetencii okresných úradov malo byť riešenie vysokých stavov zveri a boli na to upozorňovaní. Sú, resp. mali by byť na to kapacitne a aj odborne spôsobilí. Škoda len, že tá odbornosť sa veľakrát strácala v účelovosti konania v prospech užívateľov poľovných revírov. Hlavne tých vplyvnejších... Ťažko odhadnúť či jednotlivé regionálne veterinárne a potravinové správy dokážu byť tým správnym vykonávateľom pre riešenie činnosti na úseku poľovníctva, keďže personálnym a odborným zameraním je ich činnosť orientovaná jednoducho povedané na zdravie zvierat a zdravotnú bezpečnosť potravín.

Desať, dvadsať, tridsať...

A teraz k aktuálnym počtom... Tu by sme mohli s počtami aj skončiť, lebo nikto nevie presne potvrdiť, koľko kusov diviačej zveri v SR máme. Ale asi sa všetci zhodnú na tom, že viac, ako udávajú poľovnícke štatistiky, resp. že diviacia zver je veľmi premnožená. Tam, kde by sa nemala vyskytovať, tam sa vyskytuje a tam, kde sa má vyskytovať (je normovaná), tak tam je premnožená. A to už v oblastiach, kde je dlhodobo výskyt AMO, došlo k úbytku úhynom veľkej časti populácie, pričom z vlastnej skúsenosti viem, že dohľadané identifikované pozitívne diviaky sú len zlomkom skutočne uhynutých a ktoré môžu byť ešte väčším ohrozením pri prenose AMO do chovov.



Nedá sa ani len odhadnúť, aké sú skutočné stavy diviačej zveri v SR a kebyže sa o to chceme aj pokúsiť, tak by sme mohli konštatovať, že sa môžeme mýliť minimálne v desať tisícoch kusoch. Ale

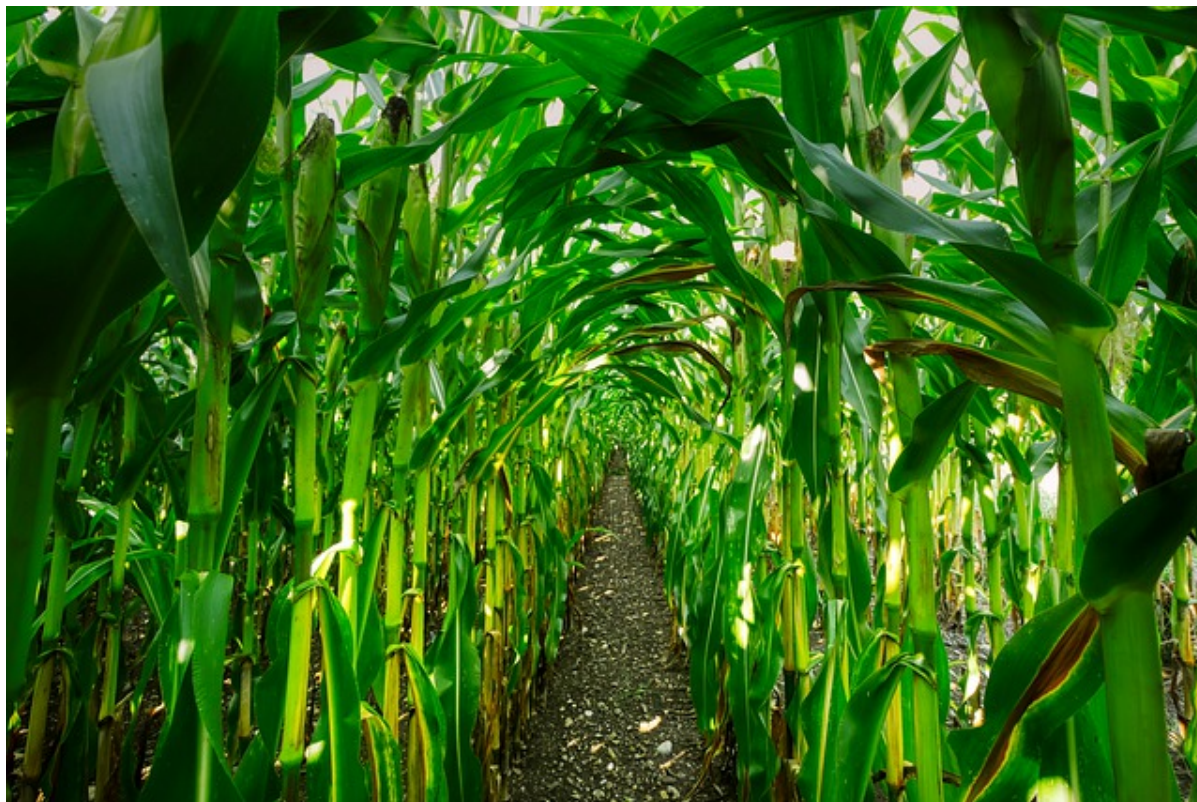
vieme, koľko kusov diviačej zveri by sme mali mať vzhľadom na úživnosť prirodzeného prostredia, t.z. počty, ktoré aj popri iných druhoch raticovej zveri nebudú mať napr. negatívny vplyv na lesníctvo, poľnohospodárstvo, ochranu prírody a pod. Sú to počty uvedené v platnej koncepcii rozvoja poľovníctva v SR (schválená vládou v r. 2017) ako cieľové normované stavy, sú určené odborníkmi hlavne v poľovníckej oblasti a určite sa s nimi dá súhlasiť. Je to síce za posledných 10 rokov tretia koncepcia, pretože predchádzajúce dve sa neplnili. Je ale platná, aj keď stavy, z ktorých sa vychádzalo, sú podhodnotené (predpokladám, že sa vychádzalo z podhodnotených hlásení a plánov užívateľov poľovných revírov), ale cieľové stavy sú nastavené optimálne.

Pri diviačej zveri je požadovaný tzv. jarný kmeňový stav (mal by sa rovnať skutočným stavom pred prirodzeným prírastkom) v r. 2022 podľa koncepcie 31 000 ks a v roku 2030 je to 18 800 ks. Z toho vyplýva, že požadovaný cieľový stav diviačej zveri, resp. denzita je v SR **0,38 ks na 1 km²** a v r.2022 je požadovaná 0,63 ks na 1 km². Samozrejme vychádzajúc z rozlohy SR 49 035 km². S určitosťou možno konštatovať, že od týchto čísel sme veľmi ďaleko a niekoľkonásobne ich prekračujeme. Preto si myslím, že nie je potrebné žiadať a prosiť, ale je potrebné čím skôr dosiahnuť a dodržiavať stanovenú denzitu.

Keby sa dodržiavali odborne vypracované materiály zohľadňujúce parametre prirodzeného prostredia, v ktorom sa zver nachádza, nemuseli sme dospieť do súčasného katastrofálneho stavu. A už vôbec nie je prospešné „dávať nádej“ poľovníckej verejnosti, že vzhľadom na vysokú reprodukčnú schopnosť diviačej zveri je možný rýchly návrat ozdravenej populácie na stavy pred vypuknutím AMO. Pokiaľ naša krajina dokáže uspokojiť potreby pre 18 800 ks diviačej zveri, tak všetko, čo je navyše, spôsobuje problémy súvisiace so šírením nákaz, škodami v poľnohospodárstve, lesníctve a narúša biodiverzitu aj z pohľadu ochrany prírody.

Je to inak, než tvrdia

V krátkosti chcem spomenúť častú zavádzajúcu argumentáciu predstaviteľov poľovníckej samosprávy o nemožnosti lovu pre vysoko rastúce poľnohospodárske plodiny (hlavne kukurica). Osev kukurice v rámci SR sa za posledné desaťročia diametrálne nemenil a výmera parciel sa dokonca zmenšovala. Najväčšie škody, ktoré spôsobuje nielen diviacia zver, sú v oblastiach, kde nie sú najväčšie plochy osiate jednou plodinou, ale naopak tam, kde sú parcely menšie a terén členitejší - tzv. ide o znevýhodnené oblasti (horské, podhorské a iné ANC oblasti). Už niekoľko rokov je možné loviť diviačiu zver celoročne bez rozdielu veku a pohlavia a kukurica dosahuje výšku, v ktorej sa diviacia zver dokáže ukryť na max. 4 mesiace v roku.



Poľnohospodárska činnosť nespôsobila terajší stav s premnoženou raticovou zverou, ale vzhľadom na zlý stav a dlhodobé vysoké škody je veľa poľnohospodárov ochotných aj napriek ďalším ekonomickým stratám pomôcť opatreniami v teréne. Musí to mať však efekt nielen z hľadiska komfortu poľovačiek, ale aj z hľadiska zvýšenia lovu a rapídneho zníženia premnoženej zveri a tiež z hľadiska väčšej ústretovosti užívateľov poľovných revírov rozšíriť svoje personálne stavy o nezaradených členov, kandidátov a tých držiteľov poľovných lístkov, ktorí chcú a budú rešpektovať a plniť aj nariadenia, opatrenia, žiadosti a prosby.

Záverom použijem jedno vyjadrenie, ktoré zaznelo vo výzve vedenia poľovníckej samosprávy (v súvislosti s iným právnym predpisom), s ktorým sa dá určite súhlasiť a vystihuje aj súčasnú situáciu s riešením AMO: „Právna sila nariadení, opatrení, usmernení sa nikdy nemôže porovnávať s právnou silou zákona, ktorý je v platnosti.“

Úlohou štátu by preto malo byť, aby pripravil taký zákon, vyhlášku a ďalšiu súvisiacu legislatívu, ktorá bude jasne určovať podmienky a pravidlá poľovného hospodárenia, bude v nej ukotvená objektívna zodpovednosť, bude obsahovať funkčné kontrolné a sankčné mechanizmy. A na základe takejto legislatívy budú môcť orgány štátnej správy môcť razantnejšie a direktívnejšie zasiahnuť, nedopustia spomenutý stav a čo najskôr sa vyriešia súčasné problémy, aby v budúcnosti nemuseli kompetentní odporúčať, nariaďovať, žiadať a prosiť.

Slocík Rastislav, podpredseda RPPK Lučenec

predseda predstavenstva Družstva Agrospol, Boľkovce